

COMMENTAAR

Peperduur geitenpad

Eerder dan uitgevent verliest Nederland z'n mestprivilege. Gekerm alom. Maar er zit ook een goeie kant aan.

Die goeie kant heeft te maken met Brusselse afspraken over schoon water. Uiterlijk in 2027 moet grond- en buitenwater in Nederland voldoen aan kwaliteitsnormen waarmee niet te spotten valt. Waterschappen, provincies, gemeenten en ministeries die tekortschieten, risikerende enorme Brusselse boetes en rechtszaken van milieuclubs.

De klus is hels en prijzig. Alleen al in Friesland gaat het om 112 maatregelen die samen 39,2 miljoen euro kosten (Wetterskip Fryslân 24,4 miljoen, provincie 14,8 miljoen).

De Brusselse doelen zijn superlastig te halen, want er geldt een snoeiharde regel: *one out, all out*. Oftewel: een waterlichaam dat in 2027 op slechts 10

Maar, zult u misschien denken, ons water is toch al lang zo vies niet meer als in de jaren zeventig? Qua doorzicht is dat zeker zo. Destijds kon je vaak nog geen handdiep zien, nu gemiddeld bijna 60 centimeter. Er komt elk jaar ongeveer 1 cm bij. Maar dat zegt niet alles. Veel van de tientallen verontreinigende stoffen die gemeten moeten worden, zijn voor het oog niet waarneembaar.

In Friesland is vermessing van oppervlaktewater echt wel een probleem. Ruim de helft van de 24 waterlichamen in onze provincie die vallen onder Kaderrichtlijn Water (KRW) voldoet niet aan de normen. Elf overschrijden de fosfaatnormen en zeven de stikstofnormen. Het leefmilieu voor veel inheemse plant- en vissoorten is er verknoeid. Dat moet je niet willen.

Toch wordt ook nu weer naar geitenpaadjes gespeurd. Bij Nederlandse bestuurders bestaat de overtuiging dat er clementie komt, mits ze aantonen dat ze hun stinkende best hebben gedaan. Het Rijk maant alle overheden dan ook tot nauwgezette dossieropbouw.

Dit idee gaat voorbij aan de opzet van de Kaderrichtlijn Water, de Europese afspraken voor een goede waterkwaliteit. De richtlijn werkt met een resultaatverplichting, niet met een inspanningsverplichting.

De afgelopen jaren lieten zien dat Nederland er een handje van heeft de Brusselse intenties bewust verkeerd te begrijpen. We herinneren ons de hardhandige Brusselse correcties rond het fosfaatplafond voor de melkveehouderij, de pulvisserij en de omstreden praktijk voor belastingontwijking. Eigenwijsheid, lang gezien als typisch Nederlandse deugd, blijkt keer op keer vooral een peperdure eigenschap.

IRENE OVERDUIN
commentaar@lc.nl

Vermesting van oppervlaktewater is echt wel probleem

van de 11 verplichte verbeterpunten scoort, zakt op dat ene missende punt.

Het is een race tegen de klok waarbij het ook zo is dat de natuur zich niet altijd laat sturen door mensenhand. Nutriënten of zware metalen die zich jarenlang in waterbodems hebben opgehoopt, verdwijnen niet met een pennenstreek. Soms is er nieuwe technologie nodig, vaak ook gewoon tijd.

Wie met deze ogen kijkt naar de blunder van landbouwminister Piet Adema kan de correctie door Brussel opvatten als behulpzaam. Het spoedige verbod op bemesting nabij sloten scheelt verdere vermessing van het oppervlaktewater, vergroot het halen van de verbeteringsdoelen en verkleint de risico's op sancties.

gurbe

De leafde fan sa'n bist is sawiesia ûnbetelber

Archeoloog André Pleszynski van MUG in de proefsleuf op het Waagplein in Leeuwarden. FOTO LC

Waagplein geeft scherven, botten en oud hout prijs

ERWIN BOERS

LEEUWARDEN Archeologen hebben bij de start van hun onderzoek op het Leeuwarder Waagplein veel oude marktlagen gevonden met scherven vanaf de middeleeuwen. Resten van een historisch Waaggebouw zijn nog niet aangetroffen.

Maandag begon de aanleg van een proefsleuf in het gebied tussen de huidige Waag en Bakker Bart. De bodem moet hier worden uitgegraven om ruimte te scheppen voor nieuwe bomen. Het gaat om een historisch waardevolle locatie: daarom is eerst archeologisch onderzoek nodig.

De nieuwsgierigheid wordt vooral gewekt door een middeleeuws Waaggebouw, dat hier volgens oude kaarten en beschrijvingen gestaan moet hebben. „Die hebben we nog niet gevonden”, zegt André Pleszynski van ingenieursbureau MUG. Wel is een interessant blok hout aan-

getroffen. Een eventueel verband met de Waag is nog niet duidelijk.

„We hebben ook oude trekankers aangetroffen.” Die zijn in een verleden gebruikt om de kademuur van de gracht op zijn plek te houden. „Je moet denken aan een houten paal naar binnen toe met dwarsbalken.” Uit welke tijd dit hout dateert, moet nog onderzocht worden.

„Dit gebied was vroeger een botermarkt”, zegt Pleszynski. Het was daar druk. Je kunt hier dan ook rekenen op verloren voorwerpen zoals muntjes, denkt hij.

In de bodem herkennen de archeologen allerlei 'vuile straatlagen', ophogingspakketten en mestpakketten. Hierbij doken ook scherven op. Deels gaat het om steengoed: Duits aardewerk uit de late middeleeuwen.

Er lijkt een slootje door het gebied te hebben gelopen. Hierin bevond zich veel dierlijk bot: dit kan slachtafval zijn. Leeuwarders zullen hier

van alles verloren hebben. Pleszynski acht de locatie waardevol. Op basis van het proefonderzoek moet de gemeente uiteindelijk bepalen of de rest van het gebied onderzocht zal worden.

Ook de oudere historie van dit gebied is interessant. Zowel de Nieuwestad als de Wirdumerdijk vormen vroeger de kustlijn van de oude Middelzee. De onderzoekslocatie bevindt zich in het gebied waar beide dijken mogelijk bijeenkwamen.

Het verwijderen van de grijze Chinese stenen was vorige week nog een hele klus. Geen wonder, want ze waren in 2008 in beton gestort. De stenen wiebelden en klepperden in de jaren daarvoor, tot ergernis en gevaar van wandelaars.

Pleszynski groef de afgelopen tijd ook op de Grote Markt in Groningen, waar eveneens bomen op een plein worden geplant. De vondsten daar hadden veel overeenkomsten met die van het Leeuwarder Waagplein.

Friesland is over een paar jaar bevrijd van schadelijke muskusrat

IRENE OVERDUIN

LEEUWARDEN De Friese exotobestrijders zijn hard op weg om Friesland te bevrijden van de schadelijke muskusrat.

Wetterskip Fryslân jaagt al jaren fanatiek op muskusratten die met hun gegraveerde schade toebrengen aan waterkeringen en oevers. Dat er de laatste jaren geen dijkdoorbraken meer zijn geweest, komt doordat de muskusrattenvangers de populatie met succes bestrijden.

De cijfers spreken boekdelen. Inmiddels is het aantal muskusratten zozeer uitgedund dat er vorig jaar

nog maar 435 gevangen werden, maakte het waterschap dinsdag bekend. Ter vergelijking: „In 1993 zat de Friese populatie op een hoogtepunt. Dat jaar hebben we er 103.792 gevangen”, vertelt vakgroepleider Niels Koetsier van het waterschap. „We zagen toen grote hopen met hele families erin.”

De score van vorig jaar lag bijna twee keer zo hoog als in 2021 (435 tegen 212). Maar dat wil volgens Koetsier niet zeggen dat er sprake is van een structurele opleving. „We hadden vorig jaar veel instroom vanuit Groningen”, verklaart hij de tijdelijke toename.

Ook daar worden de dieren be-

jaagd, zoals dat in heel Nederland gebeurt. Landelijk doel is om in 2034 geen muskusrattenpopulaties meer te hebben. „Dat is voor Nederland een ambitieuze doelstelling, maar in Friesland heel reëel. We gaan zeker naar nul. De Friese populatie is nu al de kleinste van het land.”

In onze provincie wordt de invasieve soort bestreden door 27 veldmedewerkers van Wetterskip Fryslân. Zij plaatsen kooien waarin de dieren verdrinken, en klemmen die ze direct doden. Bij kleine aantallen laten de exotenjagers de dode dieren liggen voor bijvoorbeeld vossen. Bij grotere aantallen worden ze afgevoerd naar de destructor.

Burgemeestersprofiel

‘Omdat wij een eigenwijze en unieke gemeente zijn, en de Nederlandse gemeentehuizen al volgepakt zitten met ‘verbinders’, ‘mensenmensen’ en ‘doorpakkers’, gooien wij het over een andere boeg. Dus ben jij een door machtswellust en eigenbelang gedreven solist, ben je liever lui dan moe, gedij je bij een sfeer van intimidatie, heb je een blinde vlek voor de mensen om je heen, een intrinsieke walging voor de lokale democratie en, vanzelfsprekend, lak aan integriteit? Dan ben jij de burgemeester die we zoeken, om in onze prachtige gemeente te bouwen aan een nietsontziend afbraakbeleid en de basis te leggen voor een solide angstcultuur.’